

Vasylyk, O. D., and Pavliuk, K. V. *Biudzhetna systema Ukrainy* [The budget system of Ukraine]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2004.

Vasylyk, O. D. *Teoriia finansiv* [Theory of Finance]. Kyiv: NIOS, 2000.

Yermoshenko, M. M., Yerokhin, S. A., and Pluzhnikov, I. O.

Zasady formuvannya biudzhetnoi polityky derzhavy [Principles of formation of fiscal policy]. Kyiv: NAU, 2003.

Zymovets, V. "Struktura derzhavnykh vydatkiv ta ekonomichne zrostantia: teoretychnyi aspekt" [The structure of public expenditure and economic growth: a theoretical perspective]. *Ekonomika i derzhava*, no. 6 (2006): 17-20.

УДК 351.824.1

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ФОРМИ ДЕРЖАВНО-КОРПОРАТИВНОГО ПАРТНЕРСТВА ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНФРАСТРУКТУРНОГО РОЗВИТКУ

ПОПОВ О. Є., КАРКАЛЬОВА П. І.

УДК 351.824.1

Попов О. Є., Каркальова П. І. Обґрунтування вибору організаційної форми державно-корпоративного партнерства при реалізації інтеграційних проєктів регіонального інфраструктурного розвитку

Узагальнено основні підходи до регіонального управління інфраструктурним розвитком території. Обґрунтовано доцільність використання територіально-господарського підходу щодо розробки та реалізації проєктів регіонального розвитку. Доведено необхідність налагодження ефективного співробітництва учасників процесу регіонального розвитку за умови реалізації масштабних інфраструктурних проєктів. Дано характеристику сутності та принципів державно-корпоративного партнерства на регіональному рівні. Запропоновано методичний підхід та інструментарій обґрунтування вибору організаційної форми державно-корпоративного партнерства при реалізації інтеграційних проєктів регіонального інфраструктурного розвитку. Розроблено систему показників оцінки параметрів відносин учасників державно-корпоративного партнерства при реалізації інтеграційних проєктів міжрегіонального розвитку.

Ключові слова: регіон, інтеграція, інфраструктурний розвиток, державно-корпоративне партнерство, організаційна форма.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 12.

Попов Олександр Євгенійович – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри політичної економії, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: aeporov@ukr.net

Каркальова Полина Ігорівна – аспірантка кафедри політичної економіки, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 351.824.1

Попов А. Е., Каркалева П. И. Обоснование выбора организационной формы государственно-корпоративного партнерства при реализации интеграционных проектов регионального инфраструктурного развития

Обобщены основные подходы к региональному управлению инфраструктурным развитием территории. Обоснована целесообразность использования территориально-хозяйственного подхода относительно разработки и реализации проектов регионального развития. Доказана необходимость налаживания эффективного сотрудничества участников процесса регионального развития при условии реализации масштабных инфраструктурных проектов. Дана характеристика сущности и принципов государственно-корпоративного партнерства на региональном уровне. Предложен методический подход и инструментарий обоснования выбора организационной формы государственно-корпоративного партнерства при реализации интеграционных проектов регионального инфраструктурного развития. Разработана система показателей оценки параметров отношений участников государственно-корпоративного партнерства при реализации интеграционных проектов межрегионального развития.

Ключевые слова: регион, интеграция, инфраструктурное развитие, государственно-корпоративное партнерство, организационная форма.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 12.

Попов Александр Евгеньевич – доктор экономических наук, доцент, заведующий кафедрой политической экономии, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: aeporov@ukr.net

Каркалева Полина Игоревна – аспирантка кафедры политической экономии, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

UDC 351.824.1

Popov O. Ye., Karkaleva P. I. Justification of Selection of Organisational Form of State and Corporate Partnership when Realising Integration Projects of Regional Infrastructure Development

The article generalises main approaches to regional management of infrastructure development of the territory. It justifies expediency of use of the territorial and economic approach with respect to development and realisation of projects of regional development. It proves a necessity of establishment of effective co-operation of participants of the process of regional development under conditions of realisation of large-scale infrastructure projects. It characterises essence and principles of state and corporate partnership at the regional level. It offers a methodical approach and tools of justification of selection of organisational form of the state and corporate partnership while realising integration projects of regional infrastructure development. It develops a system of indicators of assessment of parameters of relations of participants of the state and corporate partnership while realising integration projects of inter-regional development.

Key words: region, integration, infrastructure development, state and corporate partnership, organisational form.

Pic.: 1. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 12.

Popov Oleksandr Ye. – Doctor of Science (Economics), Associate Professor, Head of the Department, Department of Political Economy, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: aeporov@ukr.net

Karkalyova Polina I. – Postgraduate Student, Department of Political Economy, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

Управління інфраструктурним розвитком території пов'язане з необхідністю проведення масштабних внутрішньорганізаційних перетворень, зміни форм і методів управління господарською діяльністю, оптимізації виробничих потужностей і асортиментів продукції й послуг, що виробляються, відновлення технологічної бази виробничо-господарської діяльності. Успішна реалізація цих заходів дозволяє сформувати належні організаційно-економічні умови пристосування інфраструктурного комплексу регіону (ІКР) до змін у ринковому оточенні.

Проблеми організації та управління розвитком ІКР з урахуванням різнобічності інтересів учасників даного процесу пригортали до себе увагу багатьох дослідників, таких як Асплунд К. [6], Гавкалова Н. [12], Даймані М. [10], Дарегівар А. [10], Дубницький В. [1], Кизим М. [2], Котлер Ф. [6], Кузьменко Л. [3], Лисенко Ю. [4], Манілич М. [5], Матюшенко І. [2], Медвідь В. [7], Полтарак Н. [2], Пономаренко В. [8], Рейн І. [6], Сергеева Л. [4], Стеченко Д. [9], Томас В. [10], Федан Р. [10], Хайдер Д. [6] та ін. Проте деякі важливі теоретико-методичні аспекти формування організаційно-економічного забезпечення реалізації інтеграційних проектів регіонального інфраструктурного розвитку досі не дістали належного висвітлення. Зокрема, на необхідність поглиблення вимагає наукове обґрунтування вибору організаційної форми державно-корпоративного партнерства, створення якого є однією з найважливіших складових досягнення збалансованого поєднання та захисту інтересів різних учасників даного процесу.

Метою дослідження у статті є розробка методичного підходу щодо обґрунтування вибору організаційної форми державно-приватного партнерства при реалізації інтеграційних проектів інфраструктурного розвитку.

Територіальний поділ відіграє важливу й різноманітну роль у розвитку суспільства та економічних відносин у ньому. Складові регіональної структури економіки розрізняються за ознаками масштабу, статусу або внутрішньої структури господарського комплексу регіону. Масштаб і статус є основою адміністративно-територіального підходу до визначення регіональної структури економіки на рівні автономної республіки, області, району, міста. Групування територій за ознакою однорідності внутрішньої структури господарчого комплексу використовується при поділі економічних регіонів за територіально-виробничим або територіально-господарчим принципом.

Обидва підходи відбивають специфічні соціально-економічні параметри регіонів, на території яких функціонують певні господарчі комплекси. Ці характеристики обов'язково слід враховувати в поточному управлінні регіоном, у процесі розробки та реалізації стратегії його розвитку. Але довершена система централізованого планування та управління існує лише в регіональних господарських комплексах, які створено на базі адміністративно-територіального поділу. Формування саме такої системи зумовлено об'єктивними географічними, історичними, демографічними, політичними причинами. Крім того, внутрішня структура господарчих комплексів регіонів не є досить стійкою характеристи-

кою, такою як адміністративно-територіальний поділ. Господарські комплекси постійно розвиваються та змінюються відповідно до появи нових ринків, технологій виробництва, перетворення інтересів економічно активних груп населення та інших факторів. Адміністративно-територіальний поділ, навпаки, проводиться у відповідності до територіальних пропорцій і оптимального розміщення виробничих сил, тобто більш стійких і стабільних ознак. Тому важливими перевагами адміністративно-територіального підходу до регіонального управління економікою є також можливість забезпечення стабільності державного устрою, підвищення керованості соціально-економічними процесами в регіонах, оптимізація витрат на державне управління.

В умовах ринкового реформування економіки, плюралізму форм власності, відображення якого стає самостійність і відповідальність економічних суб'єктів за прийняття та реалізацію управлінських рішень, протиріччя між адміністративно-територіальним і територіально-господарчим підходом до управління стратегічним і поточним соціально-економічним розвитком регіонів різко посилюються. Економічні інтереси власників підприємств найчастіше виходять за межі окремої адміністративної одиниці, тобто можуть суттєво відрізнятися від прагнень та інтересів населення регіону. Неминуче зіткнення інтересів може призвести до виникнення та загострення протиріч, погіршення соціально-економічного становища в регіоні. Такого роду протиріччя в рамках адміністративно-територіального підходу до регіонального управління економікою відносно легко вирішуються на рівні поточного управління при пошуку компромісів між зацікавленими групами впливу або з використанням адміністративних та економічних важелів впливу з боку державної влади. Але в процесі стратегічного планування розвитку регіонів ігнорування широкого кола інтересів промисловців і підприємців, які можуть і будуть виходити за межі певного регіону, здається безперспективним.

Тому при розробці та реалізації проектів регіонального розвитку більш ефективним виявляється застосування територіально-господарського підходу, основою якого має стати визначення та аналіз структури господарського комплексу економічного регіону, складовими якого будуть виступати корпоративні мережі та їхні учасники. *Корпоративна мережа* – це сукупність стійких відносно замкнутих економічних зв'язків (переважно – заснованих на дотриманні принципів корпоративізму) суб'єктів господарювання, діяльність та інтереси яких пов'язані з певною територією. Участь у корпоративній мережі не завжди буде мати формалізований характер, який зумовлено відносинами власності або фінансовими зобов'язаннями, проте така участь обов'язково накладає на учасників обов'язки щодо виконання певних норм і правил, прийнятих в межах корпоративної мережі. Чітке виконання цих зобов'язань поєднане з існуванням багатьох економічних переваг, що пов'язані з участю у корпоративному співробітництві такого роду, до складу яких належать економія на трансакційних витратах, забезпечення економічної без-

пеки, можливість отримання на пільгових умовах додаткових послуг від інших учасників мережі та ін. З нашої точки зору, використання територіально-господарчого підходу до розробки та реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону дозволить підвищити ефективність цього процесу, запобігти появі багатьох протиріч, що виникають при ігноруванні інтересів промисловців і підприємців, інших учасників КВ у регіоні.

Особливу роль у виникненні соціально-економічних протиріч, вирішення яких стає невід'ємною складовою забезпечення сталого розвитку території, відіграють стан і перспективи трансформацій інфраструктурного забезпечення функціонування регіонального господарського комплексу. Так, до складу причин регіональних загальновідтворювальних протиріч насамперед слід віднести можливі диспропорції між територіальним поділом праці й міжрайонною інтеграцією, з одного боку, і рівнем інфраструктурного обслуговування господарських зв'язків (всередині та поза межами території), з іншого. Комплексність розвитку регіональної економіки полягає в досягненні пропорційності співвідношень елементів регіонального відтворювального процесу, що забезпечують стикування і синхронність фаз відтворювального процесу, насамперед – між галузями спеціалізації регіону (відповідно до умов загальнонаціонального поділу праці) і допоміжними інфраструктурними виробництвами. Порушення пропорційності розвитку інфраструктури регіону (виникнення дефіциту інфраструктурних послуг) здатне стати суттєвою перешкодою для інтенсифікації регіонального економічного розвитку.

Інше складне об'єктивне протиріччя пов'язане із випереджальним характером розвитку продуктивних сил, внаслідок якого виробничі відносини (у тому числі на рівні регіону) знаходяться в безперервному перетворенні. Проте саме на рівні певних територій потенційна гострота такого роду протиріч може додатково посилюватися через наявність регіональних особливостей територіально-галузевої, економічної та соціальної структури господарського комплексу, насамперед – в інфраструктурній сфері. Крім того, необхідність сприйняття додаткового інвестиційного навантаження, важливого для стимулювання регіонального розвитку, часто визначає також необхідність випереджувального розвитку інфраструктури території, потрібної для обслуговування інноваційно-інвестиційних процесів.

Розмаїття форм власності суб'єктів господарювання (у тому числі – для об'єктів регіональної інфраструктури) визначає можливості виникнення численних протиріч між приватними власниками таких об'єктів і органами державної влади та місцевого самоврядування, що презентують загальнодержавні пріоритети розвитку та інтереси територіальної громади. З одного боку, зазначені протиріччя значно ускладнюють управління ІКР (як в суто організаційній сфері, так і при вирішенні більш суттєвих економічних проблем залучення інвестицій до модернізації існуючих і створення нових об'єктів інфраструктури – ОІ), а з іншого – вимагають створення ефективного мотиваційного механізму зацікавленості органів

регіонального управління у забезпеченні ефективності функціонування ОІ недержавної форми власності.

Отже, реалізація проектів інфраструктурного розвитку носить чітко виражений корпоративний характер, оскільки певною мірою зачіпає інтереси й впливає на велику кількість учасників соціально-економічних відносин, прямо або опосередковано пов'язаних з корпораціями (персонал, постачальники, споживачі, органи державної влади й ін.). Особливо актуально ця проблема постає на регіональному рівні, оскільки незадовільність умов інфраструктурного забезпечення цілком ймовірно може стати причиною скорочення чисельності працюючих, перепрофілювання виробництва, зміни обсягів і структури випуску продукції або повного закриття підприємств, що буде прямо відображатися на загальній ситуації в економіці й господарстві регіону.

У свою чергу, для підвищення ефективності функціонування інфраструктурного комплексу регіону необхідне проведення попереджувальних заходів по створенню нових робочих місць у сфері функціонування ІКР, реформуванню соціальної інфраструктури, стимулюванню випуску стратегічних послуг й інших заходів інфраструктурного характеру, реалізація яких виходить за межі можливостей окремих суб'єктів господарювання, що входять до складу ІКР. Проте на практиці часто управління господарською діяльністю підприємств ІКР в кожному конкретному випадку носить ізольований, автономний характер.

Таким чином, управління регіональним соціально-економічним розвитком є складною динамічною системою, яка ґрунтується на певних принципах, реалізується на різних рівнях, що виокремлюються за характером відносин між учасниками (суб'єктами) регіональних процесів трансформацій та набувають конкретного вияву у формах стосунків між зазначеними суб'єктами взаємодії. Генерація та реалізація управлінських рішень у сфері регулювання регіонального розвитку (РР) звичайно відноситься до компетенції центральних і місцевих органів влади, проте, за сучасні умови неухильного ускладнення та підвищення невизначеності умов РР неабиякого значення набуває також необхідність залучення широкого кола недержавних інституцій, підприємницьких структур, об'єднань людей і навіть приватних осіб до вирішення регіональних проблем.

Необхідність налагодження ефективного співробітництва учасників процесу регіонального розвитку стає особливо нагальною за умови реалізації масштабних інфраструктурних проектів, пов'язаних із формуванням великих об'єктів забезпечення життєдіяльності населення та обслуговування потреб господарського комплексу території. Реалізація проектів розвитку регіональної інфраструктури стосується інтересів надзвичайно широкого кола мешканців певної території (а іноді навіть виходить за межі регіону), що обумовлюється як провідною роллю та високим значенням інфраструктури для функціонування і розвитку регіону, так і необхідністю належного ресурсного забезпечення процесів функціонування новоутворених об'єктів інфраструктури РР.

По-перше, розбудова регіональної інфраструктури надає прямий та безпосередній вплив на якість життя усього населення, який (тобто, вплив) може набувати позитивного (наприклад, за умови розширення доступу людей до користування новітніми послугами транспорту, зв'язку та ін.) або негативного характеру (наприклад, при погіршенні екологічного стану території). *По-друге*, реалізація масштабних інфраструктурних проектів звичайно вимагає залучення величезних обсягів інвестицій як з державного бюджету, так і з приватних джерел, що, у свою чергу, обумовлює необхідність всілякого захисту прав учасників спільного інвестування. *По-третє*, необхідною умовою для надійного обслуговування об'єктів сучасної інфраструктури є формування належного людського капіталу, тобто якісних і кількісних параметрів трудових ресурсів, що будуть залучатися до цієї справи (особливу актуальність вирішення цього питання набуває через прискорення сучасних процесів стрімкого формування засад постіндустріального суспільства). *По-четверте*, розбудова належної інфраструктури території здатна тільки створити сприятливі передумови для усталеного розвитку господарського комплексу регіону, проте для використання цих передумов необхідною є реалізація складного комплексу заходів із зниження загальних підприємницьких ризиків та підвищення інвестиційної привабливості території.

Дія цих та інших чинників інфраструктурного розвитку обумовлена нагальністю вимог щодо забезпечення плідної співпраці та взаємодії державних і місцевих органів влади, широкого кола мешканців регіону, підприємств та установ при вирішенні проблем розвитку території на засадах розбудови ефективного регіонального державно-корпоративного партнерства.

Вихідними передумовами розробки і реалізації заходів із розбудови системи державно-корпоративного партнерства в регіональному розвитку територій України є чітко визначені стратегічні суспільні та державні пріоритети, зокрема орієнтація на забезпечення сталого регіонального розвитку, побудова цивілізованого громадянського суспільства та соціальної ринкової економіки, курс на інноваційне, орієнтоване на інтелектуальний капітал економічне зростання.

Державно-корпоративне партнерство на регіональному рівні являє собою нормовану систему організаційно-правових та економічних відносин між представниками територіальної громади, роботодавцями, найманими робітниками і державою (або їхніми представницькими органами), що за допомогою відповідних механізмів реалізують свої права й інтереси у сфері соціально-економічного розвитку території. Принципами державно-корпоративного партнерства є такі: рівноправність сторін; добровільність; неприпустимість обмеження інтересів учасників; паритетність представництва; пріоритетність примирливих процедур, пошук компромісних рішень, прагнення уникнути конфліктів; обґрунтованість і реальність вимог і взаємних зобов'язань сторін; відповідальність за виконання домовленостей і зобов'язань; неодмінний розгляд кожною стороною звертання інших сторін.

Відносини державно-корпоративного партнерства обов'язково мають ґрунтуватися на колективному інтересі. З цієї точки зору на найбільш широке використання при реалізації інфраструктурних проектів РР у сучасних умовах заслуговують агентства регіонального розвитку, регіональні наукові центри, корпоративні фундації, регіональні бізнес-центри, регіональні бізнес-інкубатори, регіональні технополіси (технопарки, промислові парки).

Для обґрунтування послідовності вибору організаційної форми, створення та реалізації державно-корпоративного партнерства (Д-КП) при здійсненні проектів розвитку міжрегіонального співробітництва акціонерних товариств машинобудування та підприємств, які здійснюють інші види економічної діяльності, пропонується використання матриці параметрів відносин учасників державно-корпоративного партнерства при реалізації проектів регіонального розвитку (рис. 1). Площина матриці сформована різними оцінками таких характеристик: розмаїття сфер спільної діяльності (корпоративних відносин) учасників міжрегіонального партнерства; структурні параметри корпоративних відносин учасників міжрегіонального партнерства; просторово-часові параметри корпоративних відносин учасників міжрегіонального партнерства, сполучення яких визначає характеристика осередків матриці (табл. 1, табл. 2).

Формалізацію оцінки параметрів відносин учасників Д-КП при реалізації проектів міжрегіонального розвитку пропонується здійснювати на основі розрахунку відповідної системи показників (табл. 3). Для встановлення меж виявлення зазначених характеристик було запропоновано трьохрівневу шкалу, граничні значення узагальнюючих показників за якою відповідали рівням прояву параметрів державно-корпоративного партнерства при реалізації проектів міжрегіонального розвитку, наведеним у трьохмірній матриці вибору.

Таким чином, поширення форм державно-корпоративного партнерства сприятиме не тільки підвищенню виробничого потенціалу регіонів, але й активізації нагальних процесів розвитку корпоративного сектора національної економіки зокрема та інтенсифікації структурно-інноваційного оновлення господарства України в цілому.

ВИСНОВКИ

Державно-корпоративне партнерство на регіональному рівні являє собою нормовану систему організаційно-правових та економічних відносин між представниками територіальної громади, роботодавцями, найманими робітниками і державою (або їхніми представницькими органами), що за допомогою відповідних механізмів реалізують свої права й інтереси у сфері соціально-економічного розвитку території. Відносини державно-корпоративного партнерства обов'язково мають ґрунтуватися на колективному інтересі. З цієї точки зору на найбільш широке використання при реалізації інфраструктурних проектів РР у сучасних умовах заслуговують агентства регіонального розвитку, регіональ-

ні наукові центри, корпоративні фундації, регіональні бізнес-центри, регіональні бізнес-інкубатори, регіональні технополіси (технопарки, промислові парки).

Для обґрунтування послідовності вибору організаційної форми, створення та реалізації державно-корпоративного партнерства при здійсненні проектів розвитку міжрегіонального співробітництва акціонерних товариств машинобудування та підприємств, які здій-

снюють інші види економічної діяльності, пропонується використання матриці параметрів відносин учасників державно-корпоративного партнерства при реалізації проектів регіонального інфраструктурного розвитку

На подальше дослідження потребують проблеми формування організаційно-економічного механізму взаємодії учасників державно-корпоративного партнерства в межах обраної організаційної форми ДКП. ■

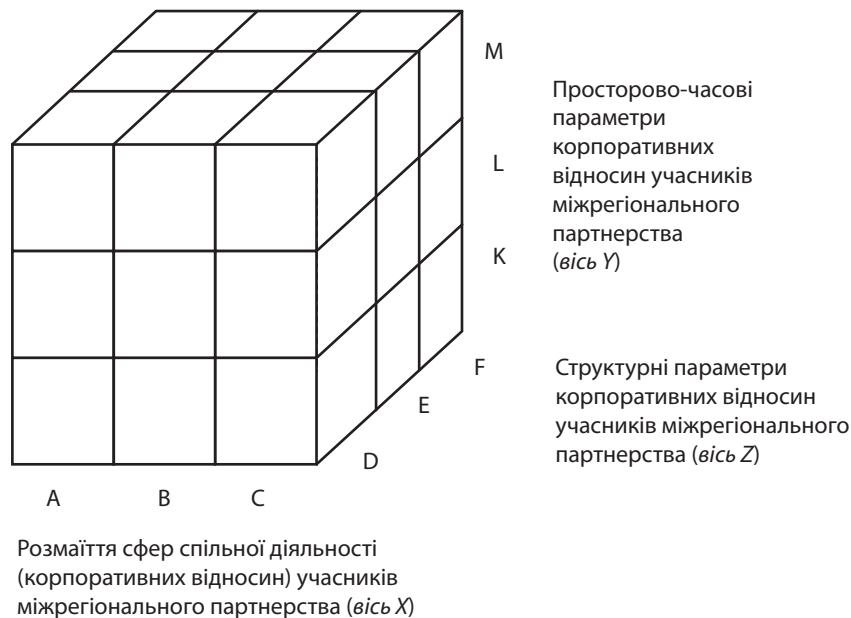

Рис. 1. Площина матриці та параметрів відносин учасників державно-корпоративного партнерства при реалізації проектів міжрегіонального розвитку

Таблиця 1

Характеристика параметрів відносин учасників державно-корпоративного партнерства при реалізації інтеграційних проектів міжрегіонального партнерства

Параметри КВ	Рівень	Характеристика параметрів
1	2	3
Розмаїття сфер спільної діяльності (корпоративних відносин) учасників міжрегіонального партнерства (X)	A	До сфери співробітництва потенційних учасників ДКП належать однорідні види діяльності (науково-дослідні роботи; виробництво товарів і послуг; збут результатів співробітництва або спільна експлуатація об'єктів інфраструктури)
	B	Спільна діяльність потенційних учасників ДКП складається з окремих (звичайно, прямо і безпосередньо пов'язаних між собою) етапів ланцюжку утворення нової вартості, на виконанні господарських операцій, у межах яких спеціалізуються учасники ДКП (коопераційні зв'язки)
	C	Сфера співробітництва потенційних учасників ДКП охоплює всі стадії ланцюжку утворення нової вартості (від наукового обґрунтування інноваційного проекту до збуту і після-продажного обслуговування споживачів)
Структурні параметри корпоративних відносин учасників між-регіонального партнерства (Z)	D	Корпоративні відносини потенційних учасників ДКП не вимагають утворення спеціальних форм інституціоналізації КВ для координації спільних дій. Відносини спільного (перехресного) володіння між учасниками відсутні
	E	Співробітництво потенційних учасників ДКП виникає навколо виконання господарських операцій, від результативності реалізації яких певною мірою залежить успішність досягнення широкого кола загальних цілей економічного, соціального, науково-технічного та ін. характеру, які ставлять перед собою корпоранти. Керівництво діями учасників такого співробітництва здійснюється спеціально утвореними (у межах організаційної структури управління корпорантів – підприємств і установ) структурними підрозділами, що відповідають за координацію спільної діяльності. Між окремими учасниками можливо встановлення відносин перехресного володіння

1	2	3
	F	Спільна діяльність потенційних учасників ДКП здійснюється в межах реалізації масштабних інвестиційних проектів, необхідною умовою виконання яких є формування різних організаційних форм співробітництва (суб'єктів господарювання або некомерційних організацій), юридично відокремлених від засновників-корпорантів, що виступають співвласниками зазначених об'єктів
Просторово-часові параметри корпоративних відносин учасників міжрегіонального партнерства (Y)	K	Спільна діяльність потенційних корпорантів носить епізодичний, тимчасовий характер і здійснюється в межах території окремих регіонів (адміністративно-територіальних одиниць – АТО) однієї держави, причому просторово-часові параметри співробітництва майже не обумовлюються (не залежать) характером виконуваних операцій учасників
	L	Сфера корпоративних відносин потенційних учасників ДКП складається з регулярних, періодично повторюваних господарських операцій, що здійснюються на території декількох АТО держави
	M	Співробітництво потенційних учасників ДКП здійснюється на постійній основі та охоплює територію декількох регіонів (АТО) декількох країн (прикордонне співробітництво за принципом утворення євро регіонів і т. ін.)

Таблиця 2

Характеристика осередків матриці параметрів відносин учасників міжрегіонального партнерства

Осередок матриці	Характеристика відносин потенційних учасників ДКП	Характеристика потреб корпорантів у державному регулюванні та підтримці КВ	
1	2	3	
ADK	Комерційне співробітництво	Стратегічне планування науково-технічної та інноваційної діяльності	Планування коопераційного співробітництва
AEK	Координація діяльності корпорантів у певній сфері співробітництва («невидима горизонтальна інтеграція»)		
AFK	Горизонтальна інтеграція (м'яка форма)	Державне замовлення. Державні гарантії.	Розробка кодексів і норм підприємницької етики
ADL	Реалізація єдиної політики розвитку певної сфери співробітництва	Стратегічне планування науково-технічної та інноваційної діяльності	Планування коопераційного співробітництва
AEL	Утворення стратегічних альянсів у певній сфері співробітництва	Державне замовлення. Державні гарантії	Розробка кодексів і норм підприємницької етики
AFL	Утворення спільних підприємств (з предметною спеціалізацією)	Формування системи галузевих стандартів і норм якості, технічних вимог та умов	Організація, методична підтримка патентної роботи на підприємствах і в установах галузі
ADM	Субпідрядні відносини (горизонтальний аутсорсінг)		
AEM	Економічна інтеграція (картель)	Державне замовлення. Державні гарантії.	Розробка кодексів і норм підприємницької етики
AFM	Економічна концентрація (горизонтальна)		
BDK	Субпідрядна кооперація (разова, тимчасова)	Формування системи галузевих стандартів і норм якості, технічних вимог та умов	Організація, методична підтримка патентної роботи на підприємствах і в установах галузі
BEK	Договірна спеціалізація		
BFK	Субпідрядні відносини		
BDL	Виробнича кооперація (постійна)		
BEL	Мережево-логістична кооперація	Формування системи галузевих стандартів і норм якості, технічних вимог та умов	
BFL	Утворення спільних підприємств (зі стадійною спеціалізацією)	Державне замовлення. Державні гарантії	
BDM	Виробнича кооперація (проектна)	Формування системи галузевих стандартів і норм якості, технічних вимог та умов	
BEM	Економічна інтеграція (родова)		

1	2	3		
BFM	Економічна інтеграція (консорціум)	Державне замовлення. Видача державних гарантій	Розробка кодексів і норм підприємницької етики	Організаційно-методична підтримка діяльності галузевих СРО
CDK	Координація діяльності корпорацій у певній сфері співробітництва	Стратегічне планування. Планування коопераційного співробітництва		
CEK	Економічна інтеграція (асоціація)	Державне замовлення. Державні гарантії		Організаційно-методична підтримка діяльності галузевих саморегулювальних організацій (СРО)
CFK	Вертикальна маркетингова система			
CDL	Реалізація єдиної політики економічного розвитку корпорацій	Стратегічне планування. Планування коопераційного співробітництва		
CEL	Корпоративна логістична система	Формування системи галузевих стандартів і норм якості, технічних вимог та умов		
CFL	Утворення стратегічних альянсів (змішана, гетерогенна інтеграція)	Державне замовлення. Державні гарантії	Розробка кодексів і норм підприємницької етики	Організаційно-методична підтримка діяльності галузевих СРО
CDM	Економічна інтеграція (мережева)			
CEM	Економічна інтеграція (картель, синдикат, пул)			
CFM	Утворення спільних підприємств (концерн)			

Таблиця 3

Показники оцінки параметрів відносин учасників державно-корпоративного партнерства при реалізації інтеграційних проектів міжрегіонального розвитку

Параметр	Показник	Характеристика показника	Розрахунок	Умовні позначення
1	2	3	4	5
Розмаїття сфер спільної діяльності учасників міжрегіонального партнерства	Рівень диференціації видів спільної діяльності (D_v)	Середня частка видів (K_c) спільної діяльності у загальній кількості видів економічної діяльності i -го учасника (K_{zi})	$D_v = \frac{\sum_{i=1}^n (K_{ci}/K_{zi})}{n}$	i – кількість учасників мережі співробітництва ($i = 1 \dots n$); j – кількість j -тих видів діяльності ($j = 1 \dots m$); z – кількість контактів між учасниками мережі співробітництва ($z = 1 \dots a$)
	Рівень диференціації обсягів спільної діяльності (D_o)	Середня частка обсягів спільної діяльності (B_c) у загальному обсязі (B_z) основної (операційної) діяльності i -го учасника	$D_o = \frac{\sum_{i=1}^n (B_{ci}/B_{zi})}{n}$	
	Коефіцієнт середньої щільності мережі ($K_{ц}$)	Середня частка реальних парних контактів за однорідними видами діяльності (K_n) учасників мережі у загальній кількості контактів (K_m)	$K_{ц} = \frac{\sum_{j=1}^n K_{nj}/K_m}{m}$	
	Коефіцієнт централізації мережі співробітництва ($K_{ц}$)	Співвідношення числа учасників, співробітництво яких з іншими обмежується одним видом діяльності (ψ^1), до кількості корпорацій, що беруть участь у більш, ніж одному виді спільної діяльності (ψ^{-1})	$K_{ц} = \psi^1 / \psi^{-1}$	
Структурні параметри відносин учасників міжрегіонального партнерства	Коефіцієнт середньої тривалості відносин (K_t)	Середнє співвідношення тривалості a -х контактів між учасниками спільної діяльності (T_a) до терміну існування мережі (T)	$K_t = \sum_{a=1}^z (T_a/T)$	
	Коефіцієнт сили корпоративних зв'язків (K_z)	Співвідношення числа учасників, пов'язаних відносинами спільного (перехресного) володіння (ψ^e), до загальної кількості корпорацій	$K_z = \psi^e / n$	

1	2	3	4	5
	Коефіцієнт формалізації КВ ($K\phi$)	Співвідношення кількості операцій у межах формально регламентованих відносин ($O\phi$) до загальної кількості укладених і виконаних угод ($Зз$)	$K\phi = O\phi / Зз$	
	Коефіцієнт тісноти відносин ($Kтв$)	Співвідношення кількості господарських операцій, учасниками яких були корпоранти ($\Gamma\kappa$), до кількості укладених і виконаних угод ($Зз$)	$Kтв = \Gamma\kappa / \Gammaз$	
Просторово-часові відносини учасників міжрегіонального партнерства	Рівень територіальної диференціації видів спільної діяльності ($Дт$)	Середня частка видів ($Kс$) спільної діяльності, що здійснюється у співробітництві на території різних АТО, у загальній кількості видів економічної діяльності i -го учасника ($Кзі$)	$Дт = \frac{\sum_{i=1}^n (Kpi / Kzi)}{n}$	
	Рівень міждержавної територіальної диференціації видів спільної діяльності ($Дм$)	Середня частка видів ($K\delta$) спільної діяльності, що здійснюється у співробітництві на території різних АТО, у загальній кількості видів економічної діяльності i -го учасника ($Кзі$)	$Дм = \frac{\sum_{i=1}^n (K\delta i / Kzi)}{n}$	
	Рівень територіальної диференціації обсягів спільної діяльності ($Дто$)	Середня частка обсягів спільної діяльності ($Bт$), що здійснюється у співробітництві на території різних АТО, у загальному обсязі ($Bз$) основної (операційної) діяльності i -го учасника	$Дто = \frac{\sum_{i=1}^n (Bci / Bzi)}{n}$	
	Коефіцієнт стабільності співробітництва (Kcc)	Співвідношення кількості операцій, які мали стабільний характер – тривалістю не менш, ніж певний проміжок часу T , між учасниками ($Зс$), до загальної кількості укладених і виконаних угод ($Зз$)	$Kcc = Зс / Зз$	

ЛІТЕРАТУРА

- Дубницький В.** Механізми управління маркетингом промислового регіона (монографія) / В. І. Дубницький. – Донецьк : ІЗПИ НАН України, ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2003. – 315 с.
- Кизим М. О.** Оцінка якості цільових програм державної підтримки розвитку малого бізнесу : монографія / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко, Н. І. Полтарак ; НДЦ ІПР НАН України. – Х. : ВД «НЖЕК», 2009. – 328 с.
- Кузьменко Л.** Управление функционированием и развитием экономики региона. / Л. М. Кузьменко. – Донецьк : ІЗП НАН України, 2004. – 284 с.
- Лисенко Ю.** Структура цілей управління регіоном / Ю. Лисенко, Л. Сергєєва // Економіка України. – 2004. – № 5. – С. 37 – 43.
- Манілич М.** Трансформація регіонального економічного механізму: монографія / М. І. Манілич. – Чернівці : Книги-XXI, 2004. – 164 с.
- Маркетинг мест. Привлечение инвестиций, предприятий, жителей и туристов в города, коммуны, регионы и страны Европы / Ф. Котлер, К. Асплунд, И. Рейн, Д. Хайдер. – Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2005. – 376 с.
- Медвідь В. Ю.** Стратегія територіального економічного розвитку: теоретичний аспект / В. Ю. Медвідь // Економіка розвитку. – 2013. – № 1. – С. 48 – 51.
- Осноvy устойчивого развития Харьковской области до 2020 г. : монография: [Кол-в авторов]. – Х. : ИД «ИН-ЖЭК», 2010. – 528 с.
- Стеченко Д.** Управління регіональним розвитком / Д. М. Стеченко. – К. : Вища школа, 2000. – 223 с.
- Федан Р.** Регіональні фактори активізації транскордонної співпраці / Р. Федан. – Львів ; ІРД НАН України, 2003. – 336 с.
- Якість економічного зростання / В. Томас, М. Даймані, А. Дарегивар та ін. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 350 с.
- Gavkalova N.** The Economy of Ukraine Regions: Specifics of Development. / N. Gavkalova. // Ekonomika rozvytku. – 2013. – № 2. – Pp. 5 – 10.

REFERENCES

- Dubnitskiy, V. I. *Mekhanizmy upravleniia marketingom promyshlennogo regiona* [Mechanisms of control of marketing of the industrial region]. Donetsk: IEPi NAN Ukrainy; Yugo-Vostok LTD, 2003.
- Fedan, R. *Rehionalni faktory aktyvizatsii transkordonnoi spivpratsi* [Regional factors enhance cross-border cooperation]. Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2003.
- Gavkalova, N. "The Economy of Ukraine Regions: Specifics of Development". *Ekonomika rozvytku*, no. 2 (2013): 5-10.

Kotler, F., Asplund, K., and Reyn, I. *Marketing mest. Privlechenie investitsiy, predpriyatiy, zhitel'ev i turistov v goroda, kommuny, regiony i strany Evropy* [Marketing places. Attracting investments, businesses, residents and tourists in the city, commune, regions and countries in Europe]. St. Petersburg: Stokgolmskaia shkola ekonomiki v Sant-Peterburge, 2005.

Kyzym, M. O., Matiushenko, I. Yu., and Poltarak, N. I. *Ot-sinka iakosti tsilyovykh proham derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho biznesu* [Quality assessment of targeted programs for state support of small business]. Kharkiv: INZhEK, 2009.

Kuzmenko, L. M. *Upravlenie funktsionirovaniem i razvitiem ekonomiki regiona* [Manage the operation and development of the regional economy]. Donetsk: IEP NAN Ukrainy, 2004.

Lysenko, Yu., and Serhieieva, L. "Struktura tsilei upravlinnia rehionom" [Structure of the objectives of regional management]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 5 (2004): 37-43.

Manilych, M. I. *Transformatsiia rehionalnoho ekonomichnoho mekhanizmu* [Transforming regional economic mechanism]. Chernivtsi: Knyhy-KhKhI, 2004.

Medvid, V. Yu. "Stratehiia terytorialnoho ekonomichnoho rozvytku: teoretychnyi aspekt" [The strategy of territorial economic development: a theoretical perspective]. *Ekonomika rozvytku*, no. 1 (2013): 48-5.

Osnovy ustoychivogo rozvitiia Kharkovskoy oblasti do 2020 g. [The basis for sustainable development of the Kharkiv region to 2020]. Kharkiv: INZhEK, 2010.

Stechenko, D. M. *Upravlinnia rehionalnym rozvytkom* [Management of regional development]. Kyiv: Vyshcha shkola, 2000.

Tomas, V., Daimani, M., and Darehyvar, A. *Yakist ekonomichnoho zrostannia* [The quality of economic growth]. Kyiv: Osnova, 2002.

УДК 330.138.12. 061:331.5

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ РИНКУ ПРАЦІ ЯК ФАКТОР ГАЛЬМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

ГЛУШАЧ А. В.

УДК 330.138.12. 061:331.5

Глушач А. В. Трансакційні витрати ринку праці як фактор гальмування економічного розвитку в трансформаційній економіці та шляхи їх мінімізації

У статті обґрунтовано необхідність інституціонального напрямку дослідження шляхів мінімізації трансакційних витрат ринку праці, завищений рівень яких гальмує економічний розвиток у країнах із трансформаційною економікою. У результаті дослідження проблем функціонування інститутів вітчизняного ринку праці автором визначено методи регулювання трансакційних витрат його суб'єктів, які умовно були поділені на два рівні – макроекономічний (рівень державного управління) та мікроекономічний (рівень окремого підприємства), здійснено їх класифікацію та визначено регулюючі механізми. Відповідно до інституціональних проблем і трансформаційних особливостей вітчизняного ринку праці запропоновано певні заходи зі зниження трансакційних витрат ринку праці на макрорівні, а також заходи зі зниження трансакційних витрат на мікрорівні (на рівні взаємодії суб'єктів ринку праці), які систематизовано та узагальнено за напрямками їх здійснення.

Ключові слова: ринок праці, конкурентоспроможність, інституціональні проблеми, шляхи мінімізації трансакційних витрат.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 10.

Глушач Анна Володимирівна – аспірантка, кафедра економічної теорії, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: ann.j.lo@mail.ru

УДК 330.138.12. 061:331.5

Глушач А. В. Трансакционные издержки рынка труда как фактор торможения экономического развития в трансформационной экономике и пути их минимизации

В статье обоснована необходимость институционального направления исследования путей минимизации трансакционных издержек рынка труда, завышенный уровень которых тормозит экономическое развитие в странах с трансформационной экономикой. В результате исследования современных проблем функционирования институтов отечественного рынка труда автором определены методы регулирования трансакционных издержек его субъектов, которые условно были поделены на два уровня – макроэкономический (уровень государственного управления) и микроэкономический (уровень отдельного предприятия), осуществлена их классификация и определены регулирующие механизмы. В соответствии с институциональными проблемами и трансформационными особенностями отечественного рынка труда предложены определенные мероприятия по снижению трансакционных издержек на макроуровне, а также мероприятия по снижению трансакционных издержек на микроуровне (на уровне взаимодействия субъектов рынка труда), которые были систематизированы и обобщены по направлениям их осуществления.

Ключевые слова: рынок труда, конкурентоспособность, институциональные проблемы, пути минимизации трансакционных издержек.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 10.

Глушач Анна Владимировна – аспирантка, кафедра экономической теории, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: ann.j.lo@mail.ru

UDC 330.138.12. 061:331.5

Glushach A. V. Transaction Costs of the Labour Market as a Factor of Slowdown of Economic Development in the Transformational Economy and Ways of their Minimisation

The article justifies a necessity of institutional direction of the study of ways of minimisation of transactions costs of the labour market, the overstated level of which shows down economic development in countries with transformation economies. In the result of the study of modern problems of functioning of institutes of the domestic labour market, the author identifies methods of regulation of transaction costs of its subjects, which were conditionally divided into two levels – macro-economic (level of state administration) and micro-economic (level of an individual enterprise), conducts their classification and identifies regulating mechanisms. In accordance with the institutional problems and transformation specific features of the domestic labour market, the article offers specific measures on reduction of transaction costs at the macro-level and also measures on reduction of transaction costs at the micro-level (at the level of interaction of the labour market subjects), which were systemised and generalised by directions of their carrying out.

Key words: labour market, competitiveness, institutional problems, ways of minimisation of transaction costs.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 10.

Glushach Anna V. – Postgraduate Student, Department of Economic Theory, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: ann.j.lo@mail.ru